

Toimittaneet ja suomentaneet
RIIKKA TUORI & TAPANI HARVIAINEN

PYHIÄ JUUTALAISIA KIRJOITUKSIA

Valikoituja tekstejä Talmudista

Gaudeamus

Suomennostyön on rahoittanut Yle Draama

Copyright © 2018 Tekijät ja Gaudeamus

Gaudeamus Oy

www.gaudeamus.fi

Kansi: Jukka Aalto / Armadillo Graphics

Etusisäkannen kartta: Salla Jokela & Hannu Linkola

Takasisäkannen kuva: Yale University Art Gallery, Dura-Europos Collection

Piirroksset: Harri Haarala

Kuvalähteet, ks. sivu 503

KL 29.6 🐾 UDK 29, 93/99

ISBN 978-952-495-476-1

Painopaikka: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ, Tallinna 2018

SISÄLLYS

Johdanto	11
Mišnan ja Talmudin traktaatit	50
LUKU 1: MIŠNAN NELJÄ TRAKTAATTIA.....	53
Isien lukukappaleita (<i>Avot</i>)	55
Epäjumalanpalvonta, Vahingot (<i>Avoda zara, Nezikin</i>)	88
Käärö, Määrätyt ajat (<i>Megilla, Moed</i>)	106
Paasto, Määrätyt ajat (<i>Ta'anit, Moed</i>).....	121
LUKU 2: TALMUD JA LAKI	137
Akhnain uuni: <i>Bava metsia</i> (Kesimmäinen portti) 59a–59b	139
Rukousten lukeminen: <i>Berakhot</i> (Siunaukset) 2a–2b	144
Sapattina kielletyt päätyöt ja niiden johdannaiset: <i>Šabbat</i> (Sapatti) 73a–75b	151
Silmä silmästä, todellako? <i>Bava kamma</i> (Ensimmäinen portti) 83b–84a	163
Miten Raamattu tukee rabbin laintulkintaa? <i>Hagiga</i> (Juhlauhri) 10a	167
Juutalaisuuteen kääntyminen: <i>Jevamot</i> (Leviraattiavioliitot) 47a–47b	170
Hillelin ja Šammain koulukunta: <i>Šabbat</i> (Sapatti) 30b–31a.....	173
Hillelin ja Šammain koulukunta: <i>Eruvin</i> (Sekoitukset) 13b	177
Tooran anto Siinailla: <i>Šabbat</i> (Sapatti) 88a	179
Maito- ja liharuoat on pidettävä erillään: <i>Hullin</i> (Epäpyhät) 113a–113b ja 115a–115b.....	183
Ohjeita hanukkalamppujen käytöstä: <i>Šabbat</i> (Sapatti) 21a–22a.....	187
Halakha vai aggada? <i>Bava kamma</i> (Ensimmäinen portti) 60b	194
Seitsemän Nooan lakia: <i>Sanhedrin</i> (Suuri neuvosto) 56a–56b	196

LUKU 3: JUUTALAISTEN HISTORIAN AVAINHETKIÄ	199
Tempppelin tuhoutuminen: <i>Gittin</i> (Avioerokirjat) 55b–57a	201
Rabbi Akivan marttyyrikuolema: <i>Berakhot</i> (Siunaukset) 61b	214
Rabbi Hanina ben Teradionin marttyyrikuolema: <i>Avoda zara</i> (Epäjumalanpalvelus) 17b–18b	217
Äiti ja seitsemän poikaa: <i>Gittin</i> (Avioerokirjat) 57b	224
Raamatunkäännökset ja suojelusenkelit: <i>Megilla</i> (Käärö) 3a	228
Millä kielellä pyhiä tekstejä kirjoitetaan? <i>Megilla</i> (Käärö) 8b–9b	232
Rabbi Jehuda ha-Nasin kuolema: <i>Ketubbot</i> (Avioliittosopimukset) 103a–104a	238
Mooses ja rabbi Akiva kohtaavat: <i>Menahot</i> (Ruokauhrit) 29b	243
LUKU 4: AVIOLIITTO JA PERHE.	245
Kihlaus ja avioliitto: seitsemän aviosuunausta (<i>Ketubbot</i> 7b–8a)	247
Rabbiin avioelämää: <i>Ketubbot</i> (Avioliittosopimukset) 61b–63b	251
Naiset, lapset ja vanhemmat: <i>Kiddušin</i> (Pyhitykset) 29b–31b	259
Onnellinen mies: <i>Jevamot</i> (Leviraattiavioliitot) 62b–63a	276
LUKU 5: KUOLEMA JA KUOLEMANJÄLKEINEN ELÄMÄ.	281
Mitä kuolleet tietävät? <i>Berakhot</i> (Siunaukset) 18a–18b	283
Kuolemanenkeli: <i>Hagiga</i> (Juhlahuri) 4b–5a	287
Tuleva maailma ei ole kuin tämä maailma: <i>Berakhot</i> (Siunaukset) 17a	289
Mitä kuoleman jälkeen? <i>Pesahim</i> (Pääsiäisuhrit) 50a	293
Kuka joutuu helvettiin? <i>Roš ha-šana</i> (Uusi vuosi) 16b–17a	295
Mitä Toora sanoo kuolleiden ylösnousemuksesta? <i>Sanhedrin</i> (Suuri neuvosto) 90a–91b	300
Milloin Messias tulee? <i>Sanhedrin</i> (Suuri neuvosto) 98a–98b	316
LUKU 6: RABBIEN TARINOITA, ETIIKKAA JA TEOLOGIAA	323
Rabbiin välisestä ystävytydestä: <i>Bava metsia</i> (Keskimäinen portti) 84a	325
Babylonian leijona vai kettu? <i>Bava kamma</i> (Ensimmäinen portti) 117a–117b	329
Israelin maa vai Babylonia: <i>Ketubbot</i> (Avioliittosopimukset) 110b–112b	333

Rabbit väittelevät taivaallisessa akatemiassa: <i>Bava metsia</i> (Keskimmäinen portti) 86a.	351
Berurjan tapaus: Kolme kertomusta oppineesta naisesta.	355
Jaltan tapaus: Saako naisista sanoa mitä tahansa? <i>Berakhot</i> (Siunaukset) 51b.	358
Heruta ja hänen miehensä: <i>Kiddušin</i> (Pyhitykset) 81b.	360
Rukouksen voima ja rabbit: <i>Berakhot</i> (Siunaukset) 32b–33a.	362
Tooran opiskelu ja elanto: <i>Berakhot</i> (Siunaukset) 35b.	365
Rabbi vai pyhimys? <i>Ketubbot</i> (Avioliittosopimukset) 77b.	367
Miksi sapattia vietetään: <i>Šabbat</i> (Sapatti) 118a–119a.	370
Mitsvojen noudattamisen palkka: <i>Kiddušin</i> (Pyhitykset) 39b.	379
Tupsujen voima: <i>Menahot</i> (Ruokauhrit) 44a.	383
Rabbi Šim'on bar Johain kolmetoista vuotta luolassa: <i>Šabbat</i> (Sapatti) 33b–34a.	386
Onko Israelilla tähtimerkkiä? <i>Šabbat</i> (Sapatti) 156a–156b.	390
Nahum Gamzulainen: ”Tämäkin on hyväksi!”: <i>Ta'anit</i> (Paasto) 21a. ...	396
Toora: oikeaa käytöstä opiskelemassa: <i>Berakhot</i> (Siunaukset) 62a. ...	399
Rabbit ja ihanteellinen elämä: <i>Sukka</i> (Lehtimaja) 28a.	402
Honi Kehänpiirtäjä ja seitsemänkymmenen vuoden uni: <i>Ta'anit</i> (Paasto) 23a–23b.	405
Rabba bar Bar Hannan seikkailut: <i>Bava Batra</i> (Viimeinen portti) 73a–74a.	408
Rabbien mystinen taivasmatka: <i>Hagiga</i> (Juhlahuri) 14b–16a.	414
Esterin käärö: <i>Megilla</i> (Käärö) 7a ja 12a–13b.	427

**LUKU 7: TALMUDIN UNIKIRJA
BERAKHOT (SIUNAUKSET) 55A–57B.**

Talmudin aikajana.	467
Henkilöt.	469
Sanasto.	493
Juutalainen juhluvuosi.	500
Kirjallisuutta.	501
Kuvalähteet.	503
Suomentajat ja toimittajat.	505